

Доклад за резултатите
от мониторинга и контрола на обектите
източници на нейонизиращи лъчения
на територията на област Смолян

2023 година

В изпълнение на нормативно определените си ангажименти РЗИ – Смолян поддържа актуален регистър на обектите с обществено предназначение, в който са включени и източниците на нейонизиращи лъчения. Общият брой на регистрираните към месец октомври 2023г. източници на ЕМП в област Смолян е **180**. Спрямо 2022 г. броят им се е увеличил с **2** базови станции. Разпределението им по собственици и общини е представено в Таблица №1.

Регистрирани обекти в РЗИ – Смолян, източници на нейонизиращи лъчения

Таблица №1

Общини	Брой станции на мобилни оператори	Разпределение на обектите източници на ЕМП, според собственика			
		„А1 България“ (Мобилтел)	**„Виваком“** (БТК и Нуртс Диджитъл)	**„Теленор“** (Космо Мобайл и Глобул)	**Макс телеком ООД**
Баните	**8**	4	1	3	
Борино	**11**	4	1	6	
Девин	**20**	6	5	8	1
Доспат	**9**	4	2	3	
Златоград	**17**	5	5	7	
Мадан	**8**	3	2	3	
Неделино	**6**	2	1	3	
Рудозем	**14**	4	4	6	
Смолян	**63**	24	19	20	
Чепеларе	**24**	10	7	7	
Област Смолян	**180**	**66**	**47**	**66**	**1**

ЦЕЛИ НА МОНИТОРИНГА:

Както и предходните години основна цел на мониторинга на ЕМП през 2023г. е:

- Установяване съответствието на нивата на електромагнитните полета на базовите станции определени за контрол през 2023г. с действащите норми и изисквания на Наредба № 9 от 1991 г. на МЗ за пределно допустими нива на електромагнитни полета в населени територии и определяне на хигиенно-защитни зони около излъчващи обекти (обн., ДВ, бр. 35 от 1991 г. изм. и доп. ДВ бр. 8 /2002 г.)
- Оценка на здравния риск за населението в близост до контролираните базови станции;
- Контрол на нивата на електромагнитните полета на антена с установени високи стойности, през 2022 г.

ОБЕКТ НА МОНИТОРИНГ:

Обект на мониторинг и оценка през 2023 г. са детски, учебни и лечебни заведения, които попадат или са разположени по границите на хигиенно- защитната зона, 10 % от всички обекти, източници на нейонизиращи лъчения, разположени на територия с голяма концентрация на население и жилищни сгради обект на наблюдение поради жалби или повишени стойности на ЕМП.

В Смолянска област:

- ✓ 19 антени на мобилни оператори са разположени по границите на хигиенно-защитната зона, като 12 от тях са в близост до учебни заведения, 5 до детски градини, а 2 в близост до лечебни заведения;
- ✓ В райони с голяма концентрация на население са монтирани 20 антени;
- ✓ 20 антени са в райони с малка концентрация на население;
- ✓ 120 са извън населените места.

През 2023 г. бе извършен контрол на **8** базови станции на мобилни оператори - **6** от тях, разположени в близост до учебни и детски заведения, а **2** в райони с голяма концентрация на население и жилищни сгради обект на наблюдение. **Две** от базовите станции, поради местоположението на секторите си са измервана заради близостта си до детско заведение и заради голяма концентрация на население.

МЕТОД НА КОНТРОЛ

През месец юли 2023 г. екип на РЗИ – Кърджали измери плътност на мощност в микровълновия диапазон S [μW/cm2] и интензитет на електрично поле E [V/m] съгласно: «Методика за измерване и оценка на ЕМП в населената околност на предавателни антени към системи за мобилни връзки», Сборник методи за хигиенни изследвания, НЦХМЕХ, том IV.

Измерването е осъществено чрез преносим уред Narda тип NBM- 550 S/N E- 0347, със сонда Narda S/N D- 0103 работеща в честотен обхват 100 kHz - 6 GHz.

Резултатите от измерванията са представени в Протоколи в зависимост от мястото на измерване и разстоянието до излъчвателя на електромагнитно лъчение.

РЕЗУЛТАТИ:

През 2023 г. са извършени общо **180** измервания на моментната и средна стойност на интензитета на електрическото поле, както и плътността на мощност на електромагнитното поле на 8 базови станции.

Проучването на **6** базови станции разположени в близост до детски и учебни заведения показват че, 66,7 % от измерванията са в сградите предвидени за контрол, а останалите в прилежащите им райони. Резултатите са описани в Таблица №2

Таблица №2

Описание на мястото на измерване	Моментна стойност на интензитета на електрическо поле E [V/m]	Средна стойност на интензитета на електрическото поле за 6 min интервал E [V/m]	Моментна стойност на плътността на мощност S µW/cm2]	Средна стойност на плътността на мощност за 6 min интервал S [µW/cm2]	Пределно допустимо ниво E [V/m]	Пределно допустимо ниво S[µW/cm2]
в помещенията на детски и учебни заведения	0,48 – 4.86	0,17 - 3,79	0,1 – 6,3	0 - 3,8	6,14	10
в прилежащите райони на детски и учебни заведения	0,39 – 3,39	0,18 – 1,87	0-3,0	0 - 1,0	6,14	10

Както и предходните години, няма установени превишения на пределно допустимите нива от 10 µW/cm² за плътността на мощност и от 6,14 V/m за интензитета на електрическото поле при извършените измервания в района на детски и учебни заведения.

През 2023 г. са извършени **84** измервания на различни отстояния от излъчвателя на **4** базови станции, в райони с голяма концентрация на население, 2 от които предмет на наблюдение поради установени високи нива предходните години. Резултатите са описани в Таблица № 3

Таблица №3

Описание на мястото на измерване	Моментна стойност на интензитета на електрическо поле E [V/m]	Средна стойност на интензитета на електрическото поле за 6 min интервал E [V/m]	Моментна стойност на плътността на мощност S µW/cm2]	Средна стойност на плътността на мощност за 6 min интервал S [µW/cm2]	Пределно допустимо ниво E [V/m]	Пределно допустимо ниво S[µW/cm2]
райони с голяма концентрация на население	1,24 - 4,94	0,4 - 2,7	0,4 - 6,5	0 - 1,8	6,14	10
Жилищни помещения измерени поради повишени стойности на ЕМП	1,0 - 4,87	0,56 – 3,26	0,3 - 6,3	0,1 - 2,9	6,14	10

Измерените стойности на ЕМП не превишават допустимите норми, съгласно Наредба №9/1991г. за пределно допустими нива на електромагнитни полета в населени територии и определяне на хигиенно-защитни зони около излъчващи обекти.

През 2023 г. продължи наблюдението на жилищните сгради с измерени стойности през годините, близки до горната граница на хигиенните норми и обект на жалби от живеещите в тях.

В жилищата сграда с адрес гр. Смолян, ул. „Никола Петков“ № 22 са измерени най- ниските за последните три години *моментна стойност на плътност на мощност* **- 4,5 µW/cm²** при 8,9 µW/cm² през 2022г. и 11,3 µW/cm² през 2021 г. и *средна стойност на плътността на мощност за 6 минутен интервал* от **1,6 µW/cm²** при 2,9 µW/cm² през 2022г. и 6,5 µW/cm² през 2021г.

Друг обект на постоянен мониторинг е жилищна сграда намираща се срещу базова станция монтирана на покрива на бл. 22, вх. Г, ул. „Зорница“ №1 в гр. Смолян, при която са измерени по- ниска стойности спрямо предходната година на *моментната стойност на плътност на мощност* от **14 µW/cm²** при 16 µW/cm² през 2022 г. и 8,6 µW/cm² през 2021г., и по- висока спрямо 2022 г. *средна стойност на плътността на мощност за 6 минутен интервал* – **8,7 µW/cm²** при 6,5 µW/cm² за 2022г. и 5,9 µW/cm² през 2021 г.

През месеците август 2023г. РЗИ – Смолян извърши проверка на факти и обстоятелства по жалба внесена в Министерство на здравеопазването от г-жа Светлана Даунс относно извършени строително – монтажни работи в поземлен имот с идентификатор 58517.18.40, с. Проглед, община Чепеларе, област Смолян на строеж: “ПРИЕМО – ПРЕДАВАТРЕЛНА СТАНЦИЯ ЗА ГЛАС И/ИЛИ ДАННИ НА „БТК“ ЕАД“ и се констатира следното:

- ✓ Инвеститора притежава всички необходими документи за строеж на съоръжението;
- ✓ Базовата станция е монтирана на посочения адрес;
- ✓ Средната плътност на мощност на електромагнитното поле за 6 минутен интервал е с нулеви стойности за трите етажа на сградата, собственост на жалбоподателката, което показва, че ППС не е въведена в експлоатация. Данните са установени от екип на РЗИ – Кърджали измерил контролираните по норматив параметри на ПС №PD2487_A, в присъствието на представители на РЗИ-Смолян, РДНСК-Смолян, Община Чепеларе, кметския наместник на с. Проглед и представител на жалбоподателката.
- ✓ В РЗИ – Смолян не е постъпвало уведомление за вписване в регистъра на обектите с обществено предназначение на базова станция за мобилна комуникация собственост на „БТК“ ЕАД с горепосочения адрес;
- ✓ Обърнато е внимание на инвеститора на обекта за задълженията му по *чл.9 ал.2 от Наредба № 9,* че след изграждането и въвеждането в действие на приемо-предавателната станция е длъжен съвместно с контролните органи да извърши измервания в контролни пунктове на населената територия.

ИЗВОДИ

- Измерените стойности на ЕМП на планираните за мониторинг и контрол базови станции за мобилна комуникация на територията на област Смолян отговарят на приетите в Република България хигиенни норми.
- Обследваните антени на мобилни оператори, не представляват здравен риск за населението, живеещо или пребиваващо в близост до тях.
- Жалбата на г-жа Светлана Даунс е неоснователна;
- Обект на наблюдение ще продължат да бъдат базовите станции с измерена моментна стойност на плътността на мощност от **7,27 µW/cm²** и **14 µW/cm²** и обект на жалби.